

Laureaci nagrody „Świadek Historii”

1. Zdzisław Cisowski

Działacz Niezależnego Zrzeszenia Studentów na Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy w latach.1980-1981. Obecnie pracuje jako nauczyciel w Zespole Ogólnokształcących i Zawodowych w Solcu Kujawskim.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie Pana Zdzisława Cisowskiego w upamiętnienie wydarzenia z 18 listopada 1956 r. w Bydgoszczy, patriotycznej manifestacji podczas której doszło do spalenia urzędów zagłuszających na Wzgórzu Dąbrowskiego.

Od 1999 r. jako aktywny członek *Komitetu Obchodów Bydgoskiego Listopada '56* organizuje uroczystości upamiętniające wydarzenie 18 listopada 1956 r. w Bydgoszczy. Z ich inicjatywy 17 lat temu na skwerze 18 Listopada 1956 r. została ufundowana okolicznościowa tablica.

Komitet współpracuje ze szkołą oraz z Instytutem Pamięci Narodowej. Efektem współpracy była konferencja naukowa w 2006 r. oraz wystawa IPN "Bydgoski listopad 1956. Bydgoszczanie przeciwko sowieckiemu symbolowi zniewolenia". Prezentowana w Sejmie PR w listopadzie 2016 r.

Pan Zdzisław Cisowski jest od kilku lat również bardzo aktywnym współorganizatorem ***Bydgoskich Dni Kresowych***. Zdzisław Cisowski zaangażowany jest również w działalność Stowarzyszenia Pomocy Charytatywnej "Wschód".

Jest członkiem zarządu bydgoskiego Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”.

2. Jerzy Gadzinowski

Jest bratankiem bohatera Ziemi Kujawskiej por. Jerzego Gadzinowskiego ps. „Szary”, straconego przez komunistów w bydgoskiej katowni na Wałach Jagiellońskich 29.05.1946 r.

Inicjuje uroczystości patriotyczne w upamiętnianiu Kujawskich Żołnierzy Wyklętych i bierze w nich czynny udział między innymi w Babiaku (16.09.1990 r.), w Znaniewie 17.09.1995 r.

Zbierał i archiwizował informacje oraz wspomnienia żyjących jeszcze Żołnierzy Antykomunistycznego Podziemia. Wspólnie z AK-owcem Longinem Zakrzewskim ps. „Żbik” organizował spotkania z młodzieżą wygłaszając prelekcje na temat miejscowych Żołnierzy Podziemia Niepodległościowego.

Po powstaniu Towarzystwa Samorządowego Ziemi Przeddeckiej i Ziemi Kolskiej nawiązał ścisłą współpracę z Prezesem Piotrem Gądeckim z Przedcza i Prezesem Tomaszem Nuszkieviczem z Koła. Zaowocowało to częstymi wykładami i prelekcjami przede wszystkim w szkołach, bibliotekach, muzeach. Założył stronę internetową „Żołnierze Niezlomni – Wyklęci Kujaw”.

Nawiązał współpracę z IPN Delegatura w Bydgoszczy. Wspólna kilkuletnia praca na terenie Kujaw z dr Alicją Paczoską – Hauke zaowocowała wydaniem książki przez IPN pt. „Szary,

Ryś, Mściciel”. Żołnierze podziemia niepodległościowego na terenie Kujaw Wschodnich. 1945-1947.

Aktywny członek bydgoskiego Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grotu”.

3. Leokadia Teresa Majewicz

Leokadia Teresa Majewicz z domu Kosińska urodziła się 21 sierpnia 1929 r. w Jabłonowie, pow. Kopyczyńce, woj. Tarnopolskie na Podolu. Po zajęciu wschodnich terenów Polski przez wojska sowieckie, 10 lutego 1940 r. wraz z całą swoją rodziną została aresztowana i wywieziona na Syberię do Altajskiego Kraju. Cztery miesiące po ataku Niemiec Hitlerowskich na ZSRR w 1941 r. cała rodzina została objęta amnestią przez władze sowieckie i udała się do Kiermene, gdzie ojciec i brat wstąpili do formowanego wojska polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa, a matka do wojskowej służby kobiecej. Natomiast Leokadia wraz z trzema pozostałymi siostrami znalazła miejsce tymczasowe w sierocińcu, stworzonym przy formowanych jednostkach. Tylko takie rozwiązanie dawało całej rodzinie jedyną szansę zmiany dotychczasowego losu i opuszczenia ZSRR. Przez Morze Kaspijskie, Teheran, Karaczi, Mombasę przedostała się do nowo utworzonego osiedla dla rodzin żołnierzy polskich w Tengeru w Tanganice w Afryce wschodniej. Spędziła tam resztę wojny i okres do roku 1948, uczęszczając do szkoły i zdobywając kwalifikacje w gimnazjum krawieckim. W kwietniu 1948 r. dołączyła wraz z matką i siostrami do swojego ojca oraz brata, którzy od zakończenia wojny przebywali w Wielkiej Brytanii. W 1950 r. w Anglii poznała Henryka Majewicza, którego poślubiła tego samego roku. Wraz z mężem zaangażowała się w działalność dobroczynną, jako członek Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Millom niosła pomoc polskim rodzinom w kraju. W 1957 r. wstąpiła do organizacji charytatywnej Inner Wheel (skupiającej żony członków Rotary Club). Za pracę na rzecz powodzian w Polsce w 1997 r. uhonorowana została wraz z mężem nagrodą od władz angielskich.

W 1991 r. po raz pierwszy odwiedziła Bydgoszcz, rodzinne miasto rodziny Majewiczów. W 2007 r. powróciła do kraju i zamieszkała w Bydgoszczy na stałe. Tutaj kontynuuje działalność charytatywną jako członkini klubu Rotary Bydgoszcz Brda. Czynnie angażuje się w aktywność społeczną, odwiedza szkoły, spotykając się z młodzieżą. W trakcie tych żywych

lekcji historii opowiada o okresie deportacji, pobycie na Syberii i tułaczce po świecie. Utrwała pamięć tych tragicznych zsyłek, przekazuje prawdę historyczną młodemu pokoleniu, kształtując postawy umiłowania ojczyzny i patriotycznego wychowania.

Jest autorką wspomnień pt. „Niewolnicy w raju”. W książce opisuje swoje życie. Od zesłania na Syberię, późniejszego uwolnienia dzięki amnestii, życiu w Uzbekistanie, Persji, Tanganice i ostatecznie Szkocji i Anglii.

W dniu 2 czerwca 2011 roku została Matką Chrzestną Sztandaru 22. Ośrodka Dowodzenia i Naprowadzania. Od tego dnia bierze czynny udział w życiu 22. Ośrodka Dowodzenia i Naprowadzania.

4. Piotr Rydel

Jako student geografii UMK w lipcu 1982 r. wyjechał do Norwegii. Powrócił do Polski po 1990 r.

Podczas emigracji w Norwegii zaangażował się w dokumentowanie historii Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych. Pozyskane materiały m.in. *Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Norwegii za okres od 23-05-1965 r. do 20-10-1968* przekazał do Oddziału IPN w Gdańsku.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie w upamiętnianie Żołnierzy Wyklętych ziemi lubawskiej oraz popularyzację wiedzy o nich. (Jego wuj Józef Rydel był w oddziale Marcjana Sarnowskiego ps. „Cichy” .)

Przez wiele lat zbierał i archiwizował informacje oraz wspomnienia żyjących jeszcze Żołnierzy Antykomunistycznego Podziemia. Dotarł do żołnierzy z oddziału Stanisława Balli-Ruch Oporu Armii Krajowej. Organizował spotkania z żołnierzami min., z Andrzejem Różyckim ps. „Zjawa”. z młodzieżą szkolną.

Pomagał żołnierzom podziemia w uzyskaniu uprawnień kombatanckich, poszukując świadków wydarzeń.

Nawiązał współpracę z Ewą Rzeszutko, co zaowocowało wydaniem książki „Partyzanci znad Welu, Brynicy i Drwęcy”

Współpracuje w organizacji konkursów historycznych we współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Lubawskiej.

Inicjuje uroczystości patriotyczne w upamiętnianiu Żołnierzy Wyklętych z ziemi lubawskiej. i bierze czynny udział w ich organizacji. M.in. w kwietniu 2016 r. we współpracy z Wojciech Dereszewskim Wójtem Gminy Kurzętnik, Stowarzyszeniem Reduta Tradycji i Historii Ziemi Lubawskiej oraz Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Lubawskiej zorganizował inscenizację potyczki oraz konferencję historyczną pt. „Żołnierze Wyklęci na Ziemi Lubawskiej” . Inicjator i organizator upamiętnienia oddziału „Cichego” na ziemi lubawskiej w postaci pomnika w Nowym Mieście Lubawskim. Również w Boleszynie na terenie parafii z jego inicjatywy posadzone drzewa symbolizujące dar krwi i cierpienia poniesiony przez żołnierzy.

Jest aktywnym członkiem Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Lubawskiej.

5. Hanna Sowińska

Pani Hanna Sowińska jest zaangażowana w popularyzację historii w mediach. Od 2004 roku wraz ze współpracownikami redaguje cotygodniowy dodatek historyczny "Album Bydgoski"(obecnie „Album Historyczny. Dotychczas ukazało się już prawie 400 numerów albumu. W 2008 roku wybrane artykuły z tej wartościowej serii zostały wydane w wersji książkowej. Za przygotowanie całości odpowiadała Hanna Sowińska. Jej pracę cechuje wiarygodność i niezwykła rzetelność.

Szczególnie oddana pielęgnowaniu pamięci o historii Bydgoszczy i Bydgoszczan, krzewieniu wiedzy na ten temat czy odnajdywaniu nieznanej do tej pory prawdy. W 2002 r. dziennikarka otrzymała II nagrodę w ogólnopolskim konkursie "Świadkowie historii" organizowanym przez Instytut Pamięci Narodowej. Uhonorowano ją w ten sposób za publikacje dotyczące niewyjaśnionego do dziś mordu na 30 bydgoszczanach, dokonanego przez Niemców 19 maja 1941 roku. Popularyzując wiedzę o zbrodni popełnionej przez żołnierzy niemieckiego Wehrmachtu w trakcie kampanii wrześniowej 1939 roku. Jego ofiarą padło 50 wziętych do niewoli żołnierzy bydgoskiego Batalionu Obrony Narodowej, których 22 września 1939 rozstrzelano w Boryszewie pod Sochaczewem.

Zaangażowana jest w upamiętnianie ważnych i zasłużonych osób, m.in. Mariana Rejewskiego, Leszka Białego. (min. współautorka książki wyd. w 2005 r. pt. ” Życie Enigmą pisane” w której jest wywiad z córką Mariana Rejewskiego – Janina Sylwestrzak), Józefa Szugyi Trajtlera (Jest współautorką książki pt. ”Józef Szugyi Trajtler. Węgier z urodzenia,

bydgoszczanin z wyboru”)

Była współautorką treści tablicy upamiętniającej deportacje bydgoszczan podczas okupacji niemieckiej, która została odsłonięta w grudniu 2013 r. na budynku przy Placu Kościeleckich w Bydgoszczy.

Od lat 2006-2016 była członkiem Miejskiego Komitetu Ochrony Pamięci Walki i Męczeństwa oraz Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa Województwa Kujawsko – Pomorskiego. Jest członkiem zarządu bydgoskiego Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”. Należy również do Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy. Jest członkiem Społecznego Komitetu Budowy Pomnika Żołnierzy Wyklętych w Bydgoszczy.

6. Józef Pintera

Pan Józef Pintera we wrześniu 1980 r. był członkiem Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Zakładach Chemicznych „Organika Zachem” w Bydgoszczy, następnie członkiem Komisji Zakładowej i do 13.12.1981 r. przewodniczącym Komisji Wydziałowej.

Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaprzestał działalności związkowej. Od grudnia 1981 do listopada 1982 wchodził w skład zespołu redakcyjnego bydgoskiego pisma Komitetu Obrony Społecznej „KOS”. W latach 1981-1989 zajmował się kolportażem i organizacją kolportażu nielegalnych pism i ulotek na terenie Zakładów Chemicznych „Organika Zachem”. W latach 1983-1989 zaangażował się w działalność Prymasowskiego Komitetu Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom oraz był współorganizatorem Tygodni Kultury Chrześcijańskiej w Bydgoszczy, Komitetu Pomocy Aresztowanym.

W związku z prowadzoną działalnością opozycyjną w latach 1982-1988 był wielokrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany przez Służbę Bezpieczeństwa.

W dniu 5.11.1982 r. Józef Pintera został powołany na ćwiczenia wojskowe rezerwistów do Wojskowego Obozu Specjalnego w Chełmnie n/Wisłą (9 Pomorski Pułk Pontonowy w Chełmnie - [Jednostka Wojskowa Nr 1636](#)). Zwolniony do rezerwy w dniu 16.02.1983 r.

Przez wiele lat wojskowe obozy internowania, zorganizowane jesienią 1982 r. na terenie całego kraju starano się celowo wymazać z historii. Znane były głównie ze wspomnień osób, które do nich trafiły oraz z podziemnej prasy: „Hutnika”, „Toruńskiego Informatora Solidarności”, „Tygodnika Mazowsze”. Zaprzeczano ich istnieniu.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie Pana Józefa Pintera w upominanie się o prawdę o wojskowym obozie internowania w Chełmnie.

Dokumentował i upowszechniał wiedzę o istnieniu wojskowego obozu internowania w Chełmnie. Próbował pozyskać dokumenty z Archiwum Wojsk Lądowych w Toruniu, potwierdzające jego powołanie w listopadzie 1982 r. do wojska.

Pan Józef Pintera był współorganizatorem powstałego Stowarzyszenia Osób Internowanych „Chełminiacy 1982”, które skupia byłych internowanych.

Jako prezes Stowarzyszenia Osób Internowanych "Chełminiacy 1982" przyczynił się do odsłonięcia w Chełmnie w dn. 11 listopada 2007 r. pomnika-obelisku upamiętniającego mieszkańców Chełmna pomagających internowanym na Kępie Panieńskiej.

Jako aktywny członek Stowarzyszenia Osób Internowanych "Chełminiacy 1982" był inicjatorem i organizatorem uroczystości upamiętniających internowanie w wojskowym obozie w Chełmnie w okresie stanu wojennego. Co roku odbywania się uroczystości organizowane we współpracy z Liceum oraz IPN. Jest również okazją do spotkania osób, przetrzymywanych w Chełmnie.

Zaangażowany w przygotowanie wniosku Stowarzyszenia do Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku o wszczęcie śledztwa w sprawie bezprawnego powołania na ćwiczenia wojskowe w okresie 03.11.1982 -16.02.1983 r. działaczy opozycyjnych w jednostce wojskowej w Chełmnie. Podczas procesu pełnił rolę oskarżyciela posiłkowego.